

Koerdistan is paradijs voor journalisten

Bij democratie hoort onafhankelijke journalistiek. Stap voor stap wordt in Irak met hulp van buitenlandse journalisten vooruitgang geboekt.

PAUL GRIJPMAN

Ze maken grappen en grollen en af en toe rennen Pishtivan en Goran het klaslokaal uit, om in een CNN-achtige setting bloedserieus het nieuws te presenteren voor KurdSat, één van de commerciële televisiezenders in de regio Koerdistan in Irak.

Met nog acht collega's volgen de beide presentatoren een mediatraining in het zwaar bewaakte complex even buiten de stad Suleymania. Sinds Koerdistan in 1991 een zekere mate van autonomie kreeg en dus ook eigen media oprichtte, is al een deel van de lange weg naar onafhankelijke journalistiek afgelegd. Maar het eindpunt is nog lang niet bereikt: de kranten, weekbladen en radio- en televisiestations behoren bijna allemaal tot politieke partijen zoals de Patriottische Unie van Koerdistan (PUK) en de Koerdische Democratische Partij (KDP).

Dat leidt bijna automatisch tot zelfcensuur bij de journalisten. Die kunnen bijvoorbeeld moeilijk berichten over corruptie of over ruzies in de partij waaraan hun medium verbonden is. En ze zijn ook bang dat als ze politici te hard aanpakken, deze in de toekomst niet meer komen opdagen.

Machthebbers in Irak hebben niet het gevoel dat zij verantwoording voor hun daden moeten afleggen; journalisten zijn bang te worden veroordeeld als ze hun bronnen niet bekendmaken. Op de rechters kun-

nen ze onvoldoende rekenen, want die volgen nog te veel de partij waar ze uit zijn voort gekomen.

KurdSat is van de PUK, de partij van president Jalal Talabani van Irak. Sterker nog, Hero Khan, de vrouw van de president, is eigenaresse van het station. Ze houdt er kantoor, maar ze bemoeit zich officieel niet met de inhoud van de programma's. "Wij voelen ons niet onder druk gezet en we zijn ook geen lid van een politieke partij," zegt newsproducer Salam Ibrahim.

De PUK heeft nog een ander tv-station aan zich gebonden, Gali Kurdistan. De KDP, heeft ook twee tv-stations in greep: Kurdistan TV en Zagros TV.

Los van de problemen om onafhankelijk te berichten over de politiek, is Koerdistan een paradijs voor journalisten. Op elke hoek van de straat ligt een verhaal. Over de bakkers die bijna niet meer aan de toenemende vraag naar brood kunnen voldoen, over drinkwater- en elektriciteitsvoorziening, over de talloze bouwprojecten, het compleet nieuwe onderwijssysteem of een verhaal over een dorp waar tot voor kort fanatieke Al Qaida-aanhangers woonden.

Het probleem is echter dat de journalisten hier niet 'de gewone mens' hun verhaal laten vertellen, maar telkens autoriteiten opzoeken. En ze hebben ook de neiging in ieder verslag hun eigen mening te geven

en de reportage van het begin tot het einde vol te praten middels de zogenoemde voice-over.

"Ze zien het verschil niet tussen feiten en opinie," zegt journaliste en schrijfster Judit Neurink uit Amsterdam. Zij richtte vorig jaar april het Independent Media Center Kurdistan (IMCK) op, van waaruit zij met de Stichting Press Now trainingen en cursussen voor journalisten van alle media opzet. "Er is gebrek aan kennis over de journalistiek. Er zijn te veel journalisten die nauwelijks een opleiding hebben gehad en er is niet genoeg geld om de kwaliteit te verbeteren."

Neurink, zelf correspondent in Irak voor dagblad *Trouw*, maakt zo veel mogelijk gebruik van Nederlandse journalisten, omdat die in tegenstelling tot de Duitse, Britse en Franse collega's niet hun eigen cultuur meebrengen, maar alleen kennis overbrengen. En met die 'Nederlandse school' is directielid Awat Ismail, van KurdSat, heel blij. "Wij beseffen dat we van ver moeten komen, maar wij streven ernaar uiteindelijk het Nederlandse niveau van televisiemaken te halen, want dat schatten wij heel hoog."

Neurink wil ook een postdoctorale opleiding journalistiek opzetten

met de Erasmus Universiteit in Rotterdam en de Media Academie in Hilversum. En binnenkort arriveert een groep Nederlandse hoofdredac-

'Nederlandse niveau van televisiemaken schatten wij heel hoog'

teturen die de organisatie en het nieuwsverloop bij de verschillende kranten zal onderzoeken.

Neurink denkt ook aan basiscursussen voor beginnende journa-

listen en opmaaktrainingen voor redacteuren.

De Irakese collega's blijken intussen snelle leerlingen te zijn. Als het groepje terugkeert van een dag reportage maken, hebben ze de nodige tips al overgenomen. De onderwerpen bevatten tal van straatinterviews en de autoriteiten zijn naar de achtergrond gedrongen.

De slogan van CNN *We are there for the people*, gebruikt als titel van de gastcolleges, hebben ze al goed in hun oren geknoopt.

Paul Grijpma was enige tijd gast-docent bij het tv-station KurdSat.